

JĘZYK POLSKI
WYMAGANIA EDUKACYJNE – KLASA VIII

I półrocze

Tematyka	Umiejętności podstawowe		Umiejętności ponadpodstawowe		
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Słuchanie	– rozumie większość poleceń – uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela, wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi – słucha nagrania wzorcowej recytacji	– świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników, rozumie większość wypowiedzi, – reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o ich powtórzenie, wyjaśnienie – określa tematykę wysłuchanego utworu, ocenia wartość wysłuchanego tekstu, wybiera ^[1]z wysłuchanego tekstu potrzebne informacje	– uważnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela, żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o ich powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie – słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu – wskazuje w tekstach treści informacyjne i perswazyjne	– aktywnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych, analizuje treść i kompozycję wypowiedzi innych, poprawność językową i stylistyczną interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy, w tym manipulację	– ocenia wysłuchany tekst pod względem merytorycznym oraz poprawnościowym, stosuje kryteria oceny odpowiednio dobrane do celu wypowiedzi i intencji nadawcy – samodzielnie odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji ^[1]z wysłuchanego tekstu
Czytanie	- zna treść lektur obowiązkowych i uzupełniających – czyta teksty współczesne i dawne, – wskazuje w tekstach archaizmy, odszukuje ich	- zna treść lektur obowiązkowych i uzupełniających – podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych	- zna treść lektur obowiązkowych i uzupełniających – samodzielnie odczytuje większość tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przerośnym, a w	- zna treść lektur obowiązkowych i uzupełniających – samodzielnie odczytuje teksty współczesne i dawne na poziomie	- zna treść lektur obowiązkowych i uzupełniających – czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak dawne, przewidziane w programie nauczania oraz

	znaczenie w przypisach – odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym, na poziomie krytycznym z pomocą nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego – rozpoznaje wypowiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje ^[L] w tekście argumentacyjnym tezę, argument i przykłady – rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinie i fakty – rozróżnia fikcję i kłamstwo – wie, czym są perswazja, ironia, rozpoznaje je w typowych tekstach i sytuacjach – zauważa wybrane elementy tragizmu i	poziomie przenośnym, podejmuje próby odczytania ich w różnych kontekstach – rozumie znaczenie archaizmów obecnych w tekstach literackich lub odszukuje ich znaczenie w przypisach – odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przenośnym, przy niewielkiej pomocy określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego – zauważa i rozumie podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, ^[L] także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi – samodzielnie wskazuje najważniejsze informacje zawarte w tekście, przytacza opinie – odróżnia opinię od	ich odczytaniu odnosi się do różnych kontekstów, czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji – rozumie znaczenie archaizmów obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach – interpretuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przenośnym, określa temat utworu i różnorakie poruszone w nim problemy, interpretuje tytuł utworu, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego – rozumie i omawia podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi – odczytuje informacje zawarte w tekście, przytacza i sensownie komentuje opinie – odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa, fikcję od rzeczywistości w tekstach literackich i dziennikarskich,	przenośnym ^[L] i symbolicznym, interpretuje je w różnych kontekstach, czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego – rozumie znaczenie archaizmów obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach lub innych źródłach – analizuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, określa temat utworu i poruszone problemy, ustosunkowuje się do nich, dąży do zrozumienia ich złożoności i niejednoznaczności,	spoza niego) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym – samodzielnie i z pasją interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji, proponuje własną interpretację głosową tekstu – praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego; systematycznie i skutecznie szuka nowych informacji w celu realizacji zainteresowań humanistycznych
--	--	--	---	---	---

komizmu w dziele literackim – wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi – dostrzega i krótko omawia główne motywy postępowania bohaterów – odczytując sens utworu, dostrzega wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm; – czyta utwory liryczne i dostrzega cechy liryki jako rodzaju literackiego – zna gatunki należące do liryki: pieśń, tren, hymn, fraszka – odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego - wskazuje środki wyrazu artystycznego - wypowiedzi: neologizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, porównanie, kolokwializm – wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie i omawia sposób obrazowania – odróżnia cechy	faktu, fikcję od kłamstwa oraz fikcję od rzeczywistości, rozumie znaczenie terminów <i>realizm i fantastyka</i> – dostrzega w analizowanym tekście perswazję, ironię – wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej znajdują się bohaterowie – identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi i określa ich główne cechy – dostrzega i omawia główne motywy postępowania bohaterów – identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki – rozróżnia takie gatunki liryczne, jak pieśń, hymn, tren, fraszka – charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza, nie utożsamia ich z autorem – wskazuje środki wyrazu artystycznego - wypowiedzi: neologizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, porównanie,	stosuje te rozróżnienia w praktyce, płynnie stosuje terminy: <i>realizm i fantastyka</i> – analizuje w tekście manipulację, perswazję, ironię, nazywa je – omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej się znajdują bohaterowie – charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi – dostrzega i wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych – omawia w tekście poetyckim cechy liryki – identyfikuje utwory należące do takich gatunków lirycznych, jak: pieśń, hymn, tren, fraszka; wskazuje ich cechy – charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), nie utożsamiając ich z autorem – przytacza środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, inwokację,	samodzielnie interpretuje tytuł utworu, odnosi się do kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego – zauważa, rozumie i omawia emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi, polemizuje z nimi – interpretuje informacje zawarte w tekście, przytacza i komentuje opinie, odnosząc się do nich – odróżnia prawdę od prawdopodobieństwa, wskazuje elementy biograficzne ^[L]_{SEP} i autobiograficzne w dziełach literackich, odróżnia je od wspomnień i pamiętnika lub dziennika; płynnie stosuje terminy <i>realizm i fantastyka</i> – ustosunkowuje się do różnych sposobów	
---	---	---	--	--

gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epopei – identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze – omawia fabułę, odróżnia fabułę utworu od akcji – analizuje funkcję podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego w utworach – omawia i analizuje elementy komiksu, piosenki – określa rodzaj narracji w tekście (pierwszoosobowa, trzecioosobowa) – wyodrębnia w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu – rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia,	kolokwializm – wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie i omawia sposób obrazowania – odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epopei – identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze – omawia fabułę, odróżnia fabułę utworu od akcji – analizuje funkcję podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego w utworach – omawia i analizuje elementy komiksu, piosenki – określa rodzaj narracji w tekście (pierwszoosobowa, trzecioosobowa) – wyodrębnia w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu – rozpoznaje cechy	pytanie retoryczne, apostrofę, porównanie, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście – podejmuje próby interpretacji obrazów poetyckich – odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, epopei – przedstawia i analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu – omawia wpływ rodzaju narracji na kształt utworu – w komiksach, piosenkach i innych tekstach kultury popularnej znajduje nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych – wyodrębnia w tekście epickim fragmenty np. charakterystyki, opisu przeżyć, tekstów użytkowych – wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące	oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, ironia, wartościowanie, manipulacja itp., płynnie stosuje ww. terminy – całościowo omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie złożone sytuacje, w jakich znajdują się bohaterowie – szczegółowo charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń – dostrzega i wyjaśnia złożone motywy postępowania bohaterów, wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych, stara się unikać prostych, jednoznacznych ocen – wskazuje w tekstach cechy typowe dla	
---	---	--	--	--

	monolog i dialog, zna najważniejsze cechy tragedii, komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować typowe utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu – czyta z podziałem na role i ze zrozumieniem dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę ^[1] i treść dramatu – podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki – wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich – wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach, wykorzystuje do pracy spis treści – wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza prosty przypis	dramatu jako rodzaju literackiego w tekście, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog i dialog, zna najważniejsze cechy tragedii, komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować typowe utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu – czyta z podziałem na role i ze zrozumieniem dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę ^[1] i treść dramatu – podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki – wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich – wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach,	dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog i dialog, zna cechy tragedii, komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu – interpretuje głosowo dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu – omawia cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki – omawia w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich – wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach – wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych – dostrzega różnice stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym ^[1]	liryki, epiki czy dramatu, cechy gatunkowe takich tekstów, jak pieśń, hymn, tren, fraszka – charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń – analizuje środki stylistyczne, takie jak neologizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, porównanie, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście i wpływ na kształt i wymowę utworu	
--	--	---	---	---	--

	– wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż	wykorzystuje do pracy spis treści – wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza prosty przypis – wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż	popularnonaukowym, wyszukuje w nich potrzebne informacje – wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż		
Tworzenie wypowiedzi	– pisze na temat, stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu – zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce, popełnione błędy nie uniemożliwiają zrozumienia całości tekstu, – układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty – stara się o estetyczny zapis wypowiedzi – sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi – redaguje zrozumiale	– pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logiczną i spójnej wypowiedzi, pisze teksty zrozumiale i klarowne, wyraża opinię i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska – wykazuje dbałość o poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu, zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce – układa tekst o trójdzielnej kompozycji, stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi	– pisze przeważnie teksty wyczerpujące temat, zrozumiale, klarowne – układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty i potrafi go wprowadzić do tekstu, pamiętając o cudzysłowie oraz nawiązaniu, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, w tym w przemówieniu – zachowuje estetykę zapisu – dobiera formę notatki dotyczącej wysłuchanej wypowiedzi do własnych potrzeb – redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich wszystkie elementy i	– pisze wyczerpująco i na temat, stosując funkcjonalną, urozmaiconą kompozycję, logikę wypowiedzi – zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze teksty wyczerpujące temat, zrozumiale, klarowne – zachowuje przemyślaną, trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym	– interpretuje głosowo i samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne, ciekawe stanowisko lub płynnie dowodzi przyjętych racji za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe – tworzy oryginalne notatki posługując się bogatym słownictwem – podejmuje próby własnej twórczości literackiej, świadomie stosując różnorodne środki stylistyczne, parafrazuje utwory znanych twórców – pisze wypowiedzi oryginalnie

	ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich najważniejsze, niezbędne elementy oraz właściwy zapis graficzny – tworzy plan dłuższej wypowiedzi – formułuje treść sms, e-mail, starając się o ich poprawny zapis ortograficzny, dodaje komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej – pisze schematyczny opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny – tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym – w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, odróżnia przykład od argumentu, wnioskuje, stara się stosować właściwe rozprawce słownictwo – pisze proste opowiadanie odtwórcze i	– wykazuje dbałość o estetykę zapisu – sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą treści przeczytanego tekstu – redaguje ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich z reguły wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny – tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi – formułuje treść sms, e-mail, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje poprawny komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej – pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów – tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę,	właściwy zapis graficzny – tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi, uwzględniając w nim najważniejsze zagadnienia, zgodnie z funkcją tworzonego tekstu – formułuje treść sms, e-mail, stosując poprawny zapis ortograficzny; dodaje poprawny komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej – pisze poprawne opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, dziennik, pamiętnik, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów i funkcją tekstu – tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje, stosuje właściwe rozprawce słownictwo – stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową – w tekstach własnych	^[1] w przemówieniu; konsekwentnie i logicznie stosuje akapity, dba o spójne, ciekawe nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi – zachowuje estetykę zapisu, jego teksty są poprawne, przejrzyste i czytelne – posługując się bogatym słownictwem, poprawnie redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci) – redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich	pod względem sposobu ujęcia tematu; wykazuje szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną pomysłową kompozycję; jego język charakteryzuje własnym stylem lub jego zaczątkami – aktywnie uczestniczy w realizacji projektów, będąc przewodniczącym grup projektowych lub pełniąc inną ważną dla danego projektu funkcję – proponuje tematy rozmów odnoszące się do omawianych utworów – aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski, formułuje oryginalne, przemyślane sądy ^[1] i spostrzeżenia – wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne w tekstach kultury jako efekt świadomego
--	--	---	--	--	--

twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście – stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową – opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje wybrane cechy bohaterów literackich i rzeczywistych – pisze CV, a z pomocą nauczyciela podanie i list motywacyjny we własnej sprawie – zna podstawowe zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości spółgłosek) i najważniejsze wyjątki od nich, stara się stosować je ^[SEP] w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego – wie, czym jest błąd językowy, stara się stosować podstawowe	hipotezę oraz argumenty, dobiera przykłady do argumentów, podejmuje próbę wnioskowania, stosuje właściwe rozprawce słownictwo, rozróżnia rozprawkę z tezą od rozprawki z hipotezą – pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; umieszcza dialog w tekście – stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową – w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć, charakterystykę – opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje najważniejsze cechy bohaterów literackich i rzeczywistych – zna zasady ortograficzne (u ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielką i małą litera,	swobodnie wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, – opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych – posługuje się stylem urzędowym, samodzielnie pisze CV, podanie i list motywacyjny stosowania w praktyce zasad ortograficznych (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), korzysta ze słownika ortograficznego, by wyjaśnić wątpliwości dotyczące wyrazów rzadkich, o nietypowej pisowni – dostrzegania i korekty błędów językowych w stworzonym przez siebie tekście – analizy elementów językowych w tekstach	wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny i funkcję tekstu – tworzy plan ramowy i rozbudowany szczegółowy dłuższej wypowiedzi – formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje trafny, przemyślany komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej – streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając zagadnienia – pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, dziennik, pamiętnik, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów – tworzy wypowiedź o charakterze	kształtowania warstwy stylistycznej wypowiedzi
--	---	---	---	---

zasady poprawności językowej, a w razie wątpliwości korzysta ze słowników, przede wszystkim słownika języka polskiego, słownika poprawnej polszczyzny oraz słownika frazeologicznego – ma podstawową wiedzę (stosuje ją w praktyce samodzielnie lub z niewielką pomocą) z zakresu gramatyki języka polskiego: * fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne (np. w parach p-b, t-d itd.), ustne, nosowe, twarde i miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności, dostrzega rozbieżności między mową a pismem, * słowotwórstwa i słownictwa – wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i	zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek) i wyjątki od nich, stosuje je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego – dostrzega większość błędów językowych, korzysta z różnych źródeł, by je skorygować – stosuje w tworzonych tekstach podstawową wiedzę językową z zakresu fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni – ma podstawową wiedzę i stosuje ją w praktyce na typowych przykładach z zakresu: * fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde i miękkie; wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i	kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), z wykorzystaniem wiedzy o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni – ma wiedzę, którą płynnie stosuje w praktyce, z zakresu: – fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności, ma świadomość rozbieżności między mową a pismem i świadomie to wykorzystuje, dbając o poprawność ortograficzną pisanych tekstów, – słowotwórstwa i słownictwa – rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, poprawnie stosuje formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je	argumentacyjnym, odwołując się do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, kulturowego; w rozprawce swobodnie formułuje tezę, hipotezę oraz wnikliwie argumenty; samodzielnie podaje przykłady do argumentów; wnioskuje, dobierając słownictwo właściwe rozprawce – w opowiadaniu odtwórczym i twórczym indywidualizuje język bohatera, wprowadza nieszablonowe rozwiązania kompozycyjne – w tekstach własnych swobodnie i celowo wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i	
--	---	--	--	--

	rozpoznaje je na przykładach omawianych na lekcji, rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, zna zasady tworzenia wyrazów złożonych, zna i rozumie znaczenie wybranych przysłów, powiedzeń, frazeologizmów itp., z pomocą nauczyciela odróżnia synonimy, antonimy, homonimy, rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna pojęcia <i>treść</i> i <i>zakres wyrazu</i>, <i>język ogólnonarodowy</i> * fleksji – rozpoznaje na typowych przykładach części mowy: odmienne – rzeczownik ^[L]_[SEP](z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i	zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których rozbieżności te występują, * słowotwórstwa i słownictwa – wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na typowych przykładach; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym ^[L]_[SEP]a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, zna zasady tworzenia wyrazów złożonych, stosuje w swoich wypowiedziach przysłówia, powiedzenia, frazeologizmy itp., potrafi podać przykłady synonimów, homonimów, antonimów, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; rozumie różnice między treścią ^[L]_[SEP]a zakresem wyrazu, w parze wyrazów potrafi wskazać wyraz o bogatszej treści ^[L]_[SEP]i mniejszym zakresie, a	nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo, wskazuje różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, świadomie stosuje ^[L]_[SEP]w swoich wypowiedziach popularne przysłówia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres, rozpoznaje język ogólnonarodowy	charakteryzowania bohatera – wnikliwie opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych, ocenia i wartościuje ich zachowania ^[L]_[SEP]i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych – samodzielnie pisze CV, podanie i list motywacyjny - stosuje w praktyce zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), korzysta ze słownika ortograficznego, by wyjaśnić wątpliwości dotyczące wyrazów rzadkich, o nietypowej pisowni	
--	--	--	---	--	--

	zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać, rozpoznaje na typowych przykładach nieodmienne części mowy – przysłówki (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły <i>nie</i> i <i>-by</i> z różnymi częściami mowy, zna imiesłowy, z pomocą nauczyciela wyjaśnia zasady ich tworzenia i odmiany	także o uboższej treści i większym zakresie, wyjaśnia pojęcia: <i>język ogólnonarodowy</i>		– dostrzega i dokonuje korekty błędów językowych w tworzonym przez siebie tekście – dokonuje analizy elementów językowych w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), z wykorzystaniem wiedzy o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni – ma wiedzę, którą płynnie stosuje w praktyce, z zakresu: – fonetyki – zna różnicę między głóską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności, ma świadomość rozbieżności między mową a pismem i świadomie to wykorzystuje, dbając o	
--	---	--	--	--	--

				poprawność ortograficzną pisanych tekstów, – słowotwórstwa i słownictwa – rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, poprawnie stosuje formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo, wskazuje różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, świadomie stosuje ^[...]_{SEP} w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; wyjaśnia różnice między treścią	
--	--	--	--	--	--

				a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres, rozpoznaje język ogólnonarodowy	

II półrocze

Tematyka	Umiejętności podstawowe		Umiejętności ponadpodstawowe		
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Słuchanie	– mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu – rozpoznaje typowe fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście – rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się,	– rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym i perswazyjnym – podejmuje próby rozpoznania intencji nadawcy wysłuchanego utworu – rozpoznaje w typowych tekstach i	– analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu – rozpoznaje komizm i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi	– analizuje i omawia w wysłuchanych utworach elementy komizmu i ironii jako wyraz intencji wypowiedzi	– analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane ^[...] z wysłuchanego tekstu

	rozumie ogólny sens jej wypowiedzi	sytuacjach komizm i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi			
Czytanie	- zna treść lektur obowiązkowych i uzupełniających – wymienia środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: epitet, uosobienie, ożywienie, neologizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, porównanie, archaizację, kolokwializm – potrafi je wskazać [SEP]Z pomocą nauczyciela – dostrzega obrazy poetyckie w utworze, potrafi krótko je opisać – czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, wymienia gatunki należące do epiki – opowiadanie, powieść (i jej odmiany), legendę, baśń, przypowieść (parabolę), mit, nowelę, bajkę pamiętnik, dziennik, fantasy, epopeję – zna elementy rytmizujące wypowiedź –	- zna treść lektur obowiązkowych i uzupełniających – analizuje proste symbole i alegorie występujące w poznanych tekstach kultury – rozpoznaje adaptację filmową i teatralną, wie, czym się one różnią od oryginalnego tekstu – określa rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog) – dostrzega związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym,	- zna treść lektur obowiązkowych i uzupełniających – podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki – analizuje i podejmuje próby odczytania symboli i alegorii występujących w poznanych tekstach kultury – ocenia adaptację filmową i teatralną, muzyczną i inne; krytycznie wypowiada się na jej temat, odwołując się do jej struktury i treści – analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) – samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i	- zna treść lektur obowiązkowych i uzupełniających – wnikliwie omawia obrazy poetyckie obecne w tekście – odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epopei, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń – przedstawia i szczegółowo analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu – stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog i dialog, zna	- zna treść lektur obowiązkowych i uzupełniających – krytycznie, wielostronnie i z zaangażowaniem poznawczym ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego [SEP]i etycznego – analizuje niejednorodność dzieł literackich

	wers, rym, strofa, refren – wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze – wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych, wątek główny i poboczny, omawia zdarzenia wchodzące w skład akcji utworu – odróżnia narratora od autora tekstu i bohatera utworu – rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową – rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu – wskazuje tytuł, podtytuł, motto, puentę, punkt kulminacyjny – zna cechy komiksu, piosenki – odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog; zna	rzeźbą) – wspólnie z innymi lub samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych – rozpoznaje aforyzm – w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia – rozpoznaje językowe i pozajęzykowe środki perswazji – dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie – rozpoznaje na typowych przykładach styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny	interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych – interpretuje aforyzm – w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia; analizuje wybrane z nich – analizuje i omawia językowe i pozajęzykowe środki perswazji – analizuje funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie – wyróżnia w tekście cechy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potocznego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego	cechy tragedii, komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu, odróżnia dramat od inscenizacji i adaptacji – proponuje własną interpretację głosową dialogów ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu – omawia cechy literatury dydaktycznej, podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki – wskazuje, jaką funkcję pełnią w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich – wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach; wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty ^[1]_{SEP}Z poszanowaniem praw autorskich, sporządza	
--	--	---	--	--	--

	podział dramatu na tragedię, komedię i dramat właściwy – czyta scenariusze, rozumiejąc ich specyficzną budowę i treść – potrafi zakwalifikować znane mu teksty jako baśń, bajkę, legendę, mit, nowelę, pamiętnik, dziennik, balladę – posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich – odróżnia tekst literacki od naukowego i popularnonaukowego, z pomocą nauczyciela - wyszukuje najważniejsze informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym – wymienia gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż – z pomocą nauczyciela wskazuje symbole i alegorie w omawianych tekstach kultury – zna terminy <i>adaptacja filmowa</i> i <i>adaptacja teatralna</i>			przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych – używa ich do własnych celów – ma świadomość różnic stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym, popularnonaukowym i publicystycznym – wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż; podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki; w wypowiedziach świadomie i konsekwentnie stosuje nazwy gatunków publicystycznych; wie, czym publicystyka różni się od literatury – analizuje i interpretuje symbole i alegorie występujące w tekstach kultury, określa ich funkcje – wie, czym się różni adaptacja od oryginalnego	
--	---	--	--	--	--

	– wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, kostiumolog) – zauważa najważniejsze związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury – wspólnie z innymi dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji zjawisk społecznych w ramach różnych projektów grupowych – wie, czym jest aforyzm – z pomocą nauczyciela wskazuje w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia – identyfikuje styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) ^[L]_{SEP}i artystyczny			tekstu; analizuje zamysł pisarza i twórców adaptacji – określa i ocenia rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog) wnikliwie, korzystając z różnych źródeł informacji, analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) – samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów, samodzielnych lub grupowych, podejmuje w nich tematy związane z	
--	---	--	--	---	--

				historią, filozofią, sztuką – interpretuje aforyzm – w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) analizuje i omawia elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia wnikliwie analizuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji, reaguje adekwatnie do nich, nie ulega im niepotrzebnie – dostrzega i omawia funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie – wskazuje elementy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potocznego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego w tekstach, np. literackich, i określa ich funkcję	
--	--	--	--	--	--

Tworzenie wypowiedzi	– pisze CV, podanie i list motywacyjny we własnej sprawie – przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje właściwy zapis graficzny – opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; z pomocą nauczyciela odczytuje wybrane sensory przenośne w różnych tekstach kultury – pisze schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię – wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów^{[L]_{SEP}} i poznanych idei – zna zasady poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów – wygłasza poprawny	– samodzielnie pisze CV, podanie i list motywacyjny we własnej sprawie – przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje właściwy zapis graficzny – opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje wybrane sensory przenośne w różnych tekstach kultury – pisze recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię – wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów^{[L]_{SEP}} i poznanych idei – zna zasady poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów – wygłasza poprawny monolog, krótkie	– przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, stara się formułować ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie – opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensory przenośne w wybranych tekstach kultury, podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki – pisze recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię oraz podstawowe słownictwo związane z dziedziną recenzowanego zjawiska – wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów^{[L]_{SEP}} i poznanych idei – stosuje się do zasad	– przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, dba o ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie – opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensory przenośne w wybranych tekstach kultury, interpretuje tekst kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki – pisze wyczerpującą temat recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając^{[L]_{SEP}} w niej swoją opinię i operując właściwym dla recenzji słownictwem, omawia krytycznie elementy tekstu kultury, stosując odpowiednio dobrane słownictwo – wyraża własne zdanie, trafnie polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe i	– interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcję zastosowanych środków stylistycznych, charakter tekstu, konteksty – przejawia szczególną dbałość o kulturę słowa oceniając pracę innych, – przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą^{[L]_{SEP}} z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej, pozostaje przy tym bezstronny i życzliwy
----------------------	--	--	--	--	---

	monolog, krótkie przemówienie, stara się uczestniczyć w dyskusji – uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury – rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia – zna i stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia, stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy – dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację	przemówienie, stara się uczestniczyć w dyskusji – uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury – rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia – zna i stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia, stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy – dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację	poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów – wygłasza poprawny monolog, przemówienie, aktywnie uczestniczy w dyskusji – prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu – uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury, logicznie formułuje argumenty – potrafi zastosować środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia – zna i stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy – reaguje z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej,	samodzielne argumenty poparte celnie dobranymi przykładami, np. wprowadza cytaty z tekstów filozoficznych, sentencje, przysłowia na poparcie swojego stanowiska – stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów, unika regionalizmów i elementów gwary środowiskowej, które są niezgodne z normą językową – wygłasza poprawny, ciekawy monolog, przemówienie, uczestniczy w dyskusji, posługując się wieloma środkami wyrazu – wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, czynnie się odnosi do cudzych poglądów i poznanych idei – aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając	
--	--	---	---	---	--

			kłamstwo^[1] i manipulację^[2]	środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści; nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji – dobiera i stosuje różnorodne środki językowe odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu – prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi, przemyślanymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu – stosuje środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu – zna i swobodnie stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia, zasady etykiety	
--	--	--	---	--	--

				językowej i przestrzega zasad etyki mowy – reaguje swobodnie i z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację – płynnie mówi na podany temat, zachowując zasady poprawności językowej i stylistycznej; udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód	
			-	- w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką - komponuje i przekształca plan wypowiedzi - pisze opowiadanie twórcze, list z perspektywy bohatera, baśń - w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające	

				stosunek odbiorcy wobec dzieła - dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu	
	Stosuje wiedzę językową w zakresie: - fleksji (wskazuje czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki i przysłówki w zdaniu, przy pomocy nauczyciela określa formę odmiennej części mowy, odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych) - fonetyki (zna alfabet, dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby) - składni – rozpoznaje na typowych przykładach części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, przy	Stosuje wiedzę językową w zakresie: - fleksji – rozpoznaje części mowy: odmienne - rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać, rozpoznaje nieodmienne części mowy – przysłówki (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne ^[1]_{SEP} i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i	Stosuje wiedzę językową w zakresie: - fleksji – nazywa i odmienia odmienne części mowy: rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje); nazywa nieodmienne części mowy: przysłówki (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek, wykrzyknik); stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń	Sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie: - fleksji – swobodnie nazywa i odmienia odmienne części mowy (także w przypadku wyrazów podchwytliwych): rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, ^[1]_{SEP} w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), nazywa nieodmienne części mowy (także w przypadku podchwytliwych wyrazów): przysłówki (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek, wykrzyknik), stosuje	– samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach

	pomocy nauczyciela wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy typowych zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w typowych zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi wymienić i określić na łatwych przykładach rodzaje zdań pojedynczych (rozwinięte i nierozwinięte,	bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły <i>nie</i> i <i>-by</i> z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany, - – składni – rozpoznaje części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniem złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje	czasowników, partykuły <i>nie</i> i <i>-by</i> z różnymi częściami mowy; tworzy i odmienia imiesłowy, – składni – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu itd.); nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny), a także zależności między zdaniem złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny; wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzi z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie; dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależnej	wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły <i>nie</i> i <i>-by</i> z różnymi częściami mowy, tworzy i odmienia imiesłowy – składni – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu itd.), nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny w związkach wyrazów, rozpoznaje związek zgody, rzędu i przynależności), a także zależności między zdaniem złożonym, wskazuje człon nadrzędny	
--	---	--	---	---	--

	oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), odróżnia zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące, stosuje je w swoich wypowiedziach – zna i próbuje stosować normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych – wie, czym jest manipulacja językowa – zna językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, intuicyjnie je stosuje	przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi wymienić i określić na typowych przykładach typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące – zna i stosuje znane mu normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych – rozpoznaje i analizuje wybrane przykłady manipulacji językowej – zna i świadomie stosuje	odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie i wynikowe) i podrzędnie (przydawkowe dopełnieniowe, okolicznikowe, podmiotowe orzecznikowe); w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące – świadomie stosuje znane mu normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych – analizuje przykłady manipulacji językowej, zna językowe sposoby osiągnięcia porozumienia,	i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzi imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy rozbudowanych zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie i	
--	---	--	--	---	--

		językowe sposoby osiągania porozumienia	świadomie je stosuje	wynikowo) i podrzędnie (przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe, podmiotowe i orzecznikowe) na prostych przykładach; w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące – swobodnie wykorzystuje znane normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych – rozpoznaje i rozumie przykłady manipulacji językowej, aktywnie je komentuje i reaguje na nie – zna językowe sposoby osiągania porozumienia, aktywnie i je stosuje	
--	--	--	----------------------	--	--